T084 TKL 2 (25) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 8-Khuyến Học

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM TAÙM: KHUYEÁN HOÏC

KINH: Baáy giôø, Tueä maïng Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñaày ñuû Thí Ba-la-maät, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba- la-maät; muoán ñaày ñuû Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt ma-ha-taùt muoán bieát saéc, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán muoán bieát thöùc, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät; muoán bieát nhaõn cho ñeán yù, muoán bieát saéc cho ñeán phaùp, muoán bieát nhaõn thöùc cho ñeán yù thöùc, muoán bieát nhaõn xuùc cho ñeán yù xuùc, muoán bieát nhaõn vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh thoï cho ñeán yù vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh thoï, haõy hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät; muoán ñoaïn daâm, noä, si, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñoaïn thaân kieán, giôùi, thuû, nghi, daâm duïc, saân nhueá, saéc aùi, voâ saéc aùi, traïo, maïn, voâ minh v.v... taát caû kieát söû vaø trieàn, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán ñoaïn boán phöôïc, boán kieát, boán ñieân ñaûo, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán bieát möôøi thieän ñaïo, muoán bieát boán thieàn, muoán bieát boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc, boán nieäm xöù, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt ma-ha-taùt muoán vaøo giaùc yù Tam-muoäi, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Muoán vaøo saùu thaàn thoâng, ñònh chín thöù lôùp, sieâu vieät Tam-muoäi, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán ñöôïc Tam-muoäi Sö töû du hyù, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán ñöôïc Sö Töû phaán taán, muoán ñöôïc heát thaûy moân Ñaø-la-ni haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñöôïc Tam-muoäi Thuû Laêng-nghieâm, Tam-muoäi Baûo aán, Tam-muoäi Dieäu nguyeät, Tam-muoäi Nguyeät traøng töôùng, Tam-muoäi Heát thaûy Phaùp aán, Tam-muoäi Quaùn aán, Tam-muoäi Taát phaùp taùnh, Tam-muoäi Taát truï töôùng, Tam-muoäi Nhö Kim cang, Tam-muoäi Vaøo heát thaûy phaùp moân, Tam-muoäi Vöông Tam-muoäi, Tam-muoäi Vöông aán, Tam-muoäi Tònh löïc, Tam-muoäi Cao xuaát, Tam-muoäi Roát raùo vaøo heát thaûy bieän taøi, Tam-muoäi Vaøo heát thaûy teân phaùp, Tam-muoäi Quaùn möôøi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 2

phöông, Tam-muoäi AÁn caùc moân Ñaø-la-ni, Tam-muoäi Heát thaûy phaùp khoâng queân, Tam-muoäi AÁn nhieáp heát thaûy phaùp tuï, Tam-muoäi Hö khoâng truï, Tam-muoäi Ba phaàn thanh tònh, Tam-muoäi Khoâng thoái thaàn thoâng, Tam-muoäi Xuaát baùt, Tam-muoäi Traøng Töôùng, caùc Tam-muoäi... Muoán ñöôïc caùc moân Tam-muoäi nhö vaäy, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán laøm maõn nguyeän heát thaûy chuùng sinh, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN: Hoûi: Trong phaåm ñaàu ñaõ noùi muoán ñöôïc coù

caùc thöù, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, sao nay coøn noùi laïi? Ñaùp: Tröôùc chæ taùn thaùn muoán ñöôïc caùc coâng ñöùc aáy, haõy hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät, maø chöa noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nay ñaõ nghe yù vò Baùt- nhaõ Ba-la-maät, nhaân ñoù muoán ñöôïc caùc coâng ñöùc khaùc, laø saùu Ba-la-maät v.v... haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, treân duøng caùc nhaân duyeân noùi caùc phaùp khoâng. Coù ngöôøi cho raèng, Phaät phaùp daïy ñoaïn dieät, khoâng coøn laøm gì. Vì döùt moái nghi cuûa ngöôøi aáy, neân noùi muoán ñöôïc caùc coâng ñöùc boá thí v.v... haõy thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Neáu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaät khoâng, khoâng coù gì, ñoaïn dieät, thì khoâng neân noùi neân thöïc haønh caùc coâng ñöùc boá thí v.v... Baäc coù trí noùi thì coù gì tröôùc sau traùi nhau! Laïi nöõa, tröôùc noùi roäng ñaây noùi löôïc. Kia laø Phaät noùi, ñaây laø Tu-boà- ñeà noùi. Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm dieäu,cho neân noùi laïi. Ví nhö taùn thaùn coâng ñöùc toát neân noùi: Laønh thay, laønh thay! Nghóa cuûa saùu Ba-la- maät nhö tröôùc ñaõ noùi. Bieát naêm uaån laø thaáy noù voâ thöôøng, khoå, khoâng, töôùng chung, töôùng rieâng v.v..., saùu caên, saùu traàn, saùu thöùc, saùu xuùc, saùu thoï cuõng nhö vaäy. Heát thaûy söï troùi buoäc ôû theá gian, chính thoï laø chuû, do thoï neân sinh caùc kieát söû, thoï vui sinh tham duïc, thoï khoå sinh tham nhueá, thoï khoâng khoå khoâng vui sinh ngu si. Ba ñoäc laø nhaân duyeân khôûi leân caùc phieàn naõo vaø nghieäp, vì vaäy neân chæ noùi thoï. Caùc taâm soå phaùp khaùc khoâng noùi ñeán laø töôûng, thöùc, nieäm v.v...; ba ñoäc, möôøi kieát, caùc söû, caùc trieàn cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung, nhö tröôùc ñaõ noùi. Tam-muoäi Giaùc yù, Tam-muoäi Sieâu vieät, Tam-muoäi Sö töû du hyù ... caùc Tam-muoäi aáy cuûa Boà-taùt, sau seõ noùi. Muoán laøm cho heát thaûy chuùng sinh maõn nguyeän, tröôùc ñaõ noùi. KINH: Muoán ñöôïc ñaày ñuû thieän caên nhö vaäy, khoâng bò ñoïa aùc thuù, muoán ñöôïc khoâng sinh nhaø baàn tieän, muoán ñöôïc khoâng truù ôû trong ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, muoán ñöôïc Boà-taùt ñaûnh khoâng ñoïa (Kinh Ñaïi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 3

Baùt-nhaõ ghi: Ñoái vôùi Boà-taùt ñaûnh, troïn khoâng thoái ñoïa – ND) haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baáy giôø, Tueä maïng Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Theá naøo goïi laø Boà- taùt ma-ha-taùt ñoïa ñaûnh? Tu-boà-ñeà noùi: Xaù-lôïi-phaát! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng duøng phöông tieän thieän xaûo thöïc haønh saùu Ba-la-maät, vaøo khoâng, voâ töôùng, voâ taùc Tam-muoäi, cuõng khoâng ñoïa ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, cuõng khoâng vaøo Boà-taùt vò, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt phaùp aùi sinh, neân ñoïa ñaûnh. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Theá naøo goïi laø Boà-taùt sinh? Tu-boà-ñeà ñaùp Xaù-lôïi-phaát raèng: Sinh goïi laø phaùp aùi. Xaù-lôïi-phaát noùi: Theá naøogoïi laø phaùp aùi? Tu-boà-ñeà noùi: Boà-taùt ma-ha-taùt thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, saéc laø khoâng maø laõnh thoï öùc nieäm aùi tröôùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø khoâng maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc. Xaù-lôïi-phaát! AÁy goïi laø thuaän ñaïo phaùp sinh aùi tröôùc. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt, saéc laø voâ töôùng maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ töôùng, maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi

tröôùc. Saéc laø voâ taùc maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ taùc maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc. Saéc laø tòch dieät maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc; thoï, töôûng, haønh, thöùc laø tòch dieät maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc. Saéc laø voâ thöôøng cho ñeán thöùc, saéc laø khoå cho ñeán thöùc; saéc laø voâ ngaõ cho ñeán thöùc maø laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc; aáy laø Boà-taùt thuaän ñaïo phaùp sinh aùi tröôùc. AÁy laø khoå neân bieát, taäp neân döùt, dieät neân chöùng, ñaïo neân tu; aáy laø phaùp nhô, aáy phaùp saïch, aáy neân gaàn, aáy khoâng neân gaàn, aáy Boà-taùt neân laøm, aáy chaúng phaûi Boà-taùt neân laøm; aáy Boà-taùt ñaïo, aáy Boà-taùt hoïc, aáy chaúng phaûi Boà-taùt ñaïo, aáy chaúng phaûi Boà-taùt hoïc, aáy Boà-taùt Thí Ba-la- maät, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät; aáy Boà-taùt phöông tieän, aáy chaúng phaûi Boà-taùt phöông tieän; aáy Boà-taùt thaønh thuïc; aáy chaúng phaûi Boà-taùt thaønh thuïc. Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laõnh thoï, öùc nieäm, aùi tröôùc caùc phaùp aáy; aáy laø Boà-taùt ma-ha-taùt thuaän ñaïo phaùp sinh aùi tröôùc. LUAÄN: Hoûi: Do thieän caên gì maø khoâng ñoïa aùc ñaïo, ngheøo heøn vaø Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, cuõng khoâng ñoïa ñaûnh? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi, thöïc haønh thieän caên khoâng tham neân caùc kieát söû aùi v.v... suy moûng, vaøo saâu thieàn ñònh; thöïc haønh thieän caên khoâng giaän,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 4

neân caùc kieát söû giaän v.v... suy moûng, vaøo saâu taâm töø-bi; thöïc haønh thieän caên khoâng ngu si, neân caùc kieát söû voâ minh v.v... suy moûng, vaøo saâu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Do löïc thieàn ñònh, töø-bi, Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, neân khoâng vieäc gì maø khoâng thaønh ñöôïc, huoáng gì boán vieäc (khoâng ñoïa aùc ñaïo, nhaø baàn tieän, Thanh-vaên vaø Bích-chi Phaät, khoâng ñoïa ñaûnh). Hoûi: Vì sao trong boán vieäc chæ hoûi vieäc ñoïa ñaûnh? Ñaùp: Ba vieäc ôû tröôùc ñaõ noùi, vieäc ñoïa ñaûnh chöa noùi cho neân hoûi. Hoûi: Ñaûnh laø phaùp vò, nghóa aáy tröôùc ñaõ noùi, sao nay coøn noùi laïi? Ñaùp: Tuy ñaõ noùi nghóa, maø teân goïi khaùc nhau. Khoâng coù phöông tieän, vaøo ba giaûi thoaùt moân vaø coù phöông tieän, thì tröôùc ñaõ noùi. Phaùp aùi, ñoái vôùi voâ sinh phaùp nhaãn, khoâng coù lôïi ích neân goïi laø sinh; ví nhö aên nhieàu khoâng tieâu, neáu khoâng trò lieäu laø tai hoaïn cho thaân. Boà- taùt cuõng nhö vaäy, khi môùi phaùt taâm, tham aùi moùn aên chaùnh phaùp, ñoù laø khoâng phöông tieän thieän xaûo thöïc haønh caùc thieän phaùp, thaâm taâm buoäc ñaém nôi voâ sinh phaùp nhaãn, aáy laø sinh, laø beänh. Vì ñaém tröôùc phaùp aùi neân ñoái vôùi phaùp khoâng sinh khoâng dieät cuõng aùi; ví nhö ngöôøi chaéc chaén cheát, tuy uoáng theâm thuoác, thuoác trôû laïi thaønh beänh. Boà-taùt ñoái vôùi phaùp roát raùo khoâng, khoâng sinh khoâng dieät phaùp nhaãn maø sinh aùi tröôùc, cuõng trôû laïi bò tai hoaïn. Phaùp aùi ñoái vôùi ngöôøi, trôøi laø thuû dieäu, maø ñoái vôùi voâ sinh phaùp nhaãn laø heä luïy. Ñoái vôùi heát thaûy phaùp, öùc töôûng phaân bieät quaùn thò quaùn phi, theo phaùp maø aùi, aáy goïi laø sinh; khoâng theå ñöïng nöôùc thaät töôùng caùc phaùp, traùi vôùi sinh (soáng) goïi laø Boà-taùt thuïc (chín). Hoûi: Moät vieäc aáy côù sao goïi laø ñaûnh, goïi laø vò, goïi laø khoâng sinh? Ñaùp: Phaùp ôû giöõa nhu thuaän nhaãn vaø voâ sinh nhaãn, goïi laø

ñaûnh. Truù ôû ñaûnh aáy, treân thaúng ñeán Phaät ñaïo, khoâng coøn sôï ñoïa; ví nhö trong phaùp Thanh-vaên, ôû giöõa noaõn phaùp vaø nhaãn phaùp goïi laø ñaûnh phaùp. Hoûi: Neáu ñöôïc ñaûnh khoâng sôï ñoïa, sao nay noùi ñaûnh ñoïa? Ñaùp: Saép gaàn ñöôïc maø maát goïi laø ñoïa. Ñöôïc ñaûnh roài trí tueä an oån, thì khoâng sôï ñoïa; ví nhö leân nuùi, ñaõ ñöôïc ñeán ñænh, thì khoâng sôï rôùt; giöõa luùc chöa ñeán, khoaûng khaéc cheo leo sôï rôùt. Ñaûnh cöù taêng tröôûng kieân coá, goïi laø Boà-taùt vò. Vaøo vò aáy, heát thaûy kieát söû, heát thaûy ma daân khoâng laøm lay ñoäng ñöôïc, cuõng goïi laø voâ sinh phaùp nhaãn. Vì côù sao? Vì khaùc vôùi sinh. Caùc kieát söû aùi v.v... vaø caùc thieän phaùp hoãn taïp, goïi laø sinh. Laïi nöõa, khoâng coù löûa trí tueä bieát veà thaät töôùng caùc phaùp, neân goïi laø sinh (soáng), coù löûa trí tueä bieát thaät töôùng caùc phaùp neân goïi laø thuïc (chín). Ngöôøi aáy tín thoï ñöôïc trí tueä bieát thaät töôùng caùc phaùp, neân goïi laø thuïc. Ví nhö bình nung chín coù theå ñöïng nöôùc, nung soáng thì bò hö raõ.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 5

Laïi nöõa, nöông döïa trí tueä sinh dieät neân ñöôïc xa lìa ñieân ñaûo, xa lìa trí tueä sinh dieät neân khoâng sinh khoâng dieät, aáy goïi laø voâ sinh phaùp. Hay tin, hay thoï, hay trì goïi laø nhaãn. Laïi nöõa, vò laø nhoå heát thaûy phaùp quaùn veà voâ thöôøng v.v... goïi laø vò; neáu khoâng nhö vaäy, aáy laø thuaän ñaïo phaùp sinh aùi tröôùc. KINH: Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Theá naøo goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt voâ sinh? Tu-boà-ñeà noùi: Boà-taùt ma-ha-taùt khi thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, trong noäi khoâng, khoâng thaáy ngoaïi khoâng; trong ngoaïi khoâng, khoâng thaáy noäi khoâng; trong ngoaïi khoâng, khoâng thaáy noäi ngoaïi khoâng; trong noäi ngoaïi khoâng, khoâng thaáy ngoaïi khoâng; trong noäi ngoaïi khoâng, khoâng thaáy khoâng khoâng; trong khoâng khoâng, khoâng thaáy noäi ngoaïi khoâng; trong khoâng khoâng, khoâng thaáy ñaïi khoâng; trong ñaïi khoâng, khoâng thaáy khoâng khoâng; trong ñaïi khoâng, khoâng thaáy ñeä nhaát nghóa khoâng; trong ñeä nhaát nghóa khoâng, khoâng thaáy ñaïi khoâng; trong ñeä nhaát nghóa khoâng, khoâng thaáy höõu vi khoâng; trong höõu vi khoâng, khoâng thaáy ñeä nhaát nghóa khoâng; trong höõu vi khoâng, khoâng thaáy voâ vi khoâng; trong voâ vi khoâng, khoâng thaáy höõu vi khoâng; trong voâ vi khoâng, khoâng thaáy taát caûnh khoâng; trong taát caûnh khoâng, khoâng thaáy voâ vi khoâng; trong taát caûnh khoâng, khoâng thaáy voâ thæ khoâng; trong voâ thæ khoâng, khoâng thaáy taát caûnh khoâng; trong voâ thæ khoâng, khoâng thaáy taùn khoâng; trong taùn khoâng, khoâng thaáy voâ thæ khoâng; trong taùn khoâng, khoâng thaáy taùnh khoâng; trong taùnh khoâng, khoâng thaáy taùn khoâng; trong taùnh khoâng, khoâng thaáy caùc phaùp khoâng; trong caùc phaùp khoâng, khoâng thaáy taùnh khoâng; trong caùc phaùp khoâng, khoâng thaáy töï töôùng khoâng; trong töï töôùng khoâng, khoâng thaáy caùc phaùp khoâng; trong töï töôùng khoâng, khoâng thaáy baát khaû ñaéc khoâng; trong baát khaû ñaéc khoâng, khoâng thaáy töï töôùng khoâng; trong baát khaû ñaéc khoâng, khoâng thaáy voâ phaùp khoâng; trong voâ phaùp khoâng, khoâng thaáy baát khaû ñaéc khoâng; trong voâ phaùp khoâng, khoâng thaáy höõu phaùp khoâng, trong höõu phaùp khoâng, khoâng thaáy voâ phaùp khoâng; trong höõu phaùp khoâng, khoâng thaáy voâ phaùp

höõu phaùp khoâng; trong voâ phaùp höõu phaùp khoâng, khoâng thaáy höõu phaùp khoâng. Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñöôïc vaøo Boà-taùt vò. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán hoïc Baùt-nhaõ Ba-la- maät, haõy hoïc nhö vaày: Khoâng nieäm saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc; khoâng nieäm maét cho ñeán yù; khoâng nieäm saéc cho ñeán phaùp; khoâng nieäm Thí Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-

la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, taâm Boà-ñeà khoâng neân nieäm, khoâng neân cao: taâm voâ ñaúng ñaúng khoâng neân nieäm, khoâng neân cao; taâm roäng lôùn khoâng neân nieäm, khoâng neân cao. Vì côù sao? Vì taâm aáy chaúng phaûi taâm, taâm töôùng thöôøng tònh vaäy. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Theá naøo goïi laø taâm töôùng thöôøng tònh? Tu-boà-ñeà noùi: Neáu Boà-taùt bieát taâm töôùng aáy cuøng vôùi daâm, noä, si, khoâng hôïp khoâng lìa, cuøng caùc kieát söû trieàn, löu, phöôïc... taát caû phieàn naõo, khoâng hôïp khoâng lìa; cuøng taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät khoâng hôïp khoâng lìa thì, naày Xaù-lôïi-phaát! AÁy goïi laø Boà-taùt taâm töôùng thöôøng tònh. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Coù caùi taâm khoâng taâm töôùng aáy chaêng? Tu-boà-ñeà ñaùp Xaù-lôïi-phaát raèng: Trong khoâng taâm töôùng, coù theå coù taâm töôùng, khoâng taâm töôùng ñöôïc chaêng? Xaù-lôïi-phaát noùi: Khoâng theå ñöôïc. Tu-boà-ñeà noùi: Neáu khoâng theå ñöôïc, thì khoâng neân hoûi coù taâm chaúng phaûi coù taâm. Xaù lôïi phaùt laïi hoûi: Theá naøo laø khoâng taâm töôùng? Tu-boà-ñeà noùi: Caùc phaùp khoâng hoaïi, khoâng phaân bieät, aáy goïi laø khoâng taâm töôùng. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Chæ coù taâm khoâng phaù hoaïi khoâng phaân bieät, saéc cuõng khoâng hoaïi khoâng phaân bieät, cho ñeán Phaät ñaïo cuõng khoâng hoaïi khoâng phaân bieät ö? Tu-boà-ñeà noùi: Neáu bieát ñöôïc taâm töôùng khoâng hoaïi khoâng phaân bieät, Boà-taùt aáy cuõng bieát ñöôïc saéc cho ñeán Phaät ñaïo khoâng hoaïi khoâng phaân bieät. Baáy giôø Tueä maïng Xaù-lôïi-phaát taùn thaùn Tu-boà-ñeà: Laønh thay, laønh thay! OÂng thaät laø con Phaät, töø mieäng Phaät sinh, töø thaáy phaùp sinh, töø phaùp hoùa sinh, thuû phaàn phaùp khoâng thuû phaàn taøi. Ñoái vôùi phaùp töï tin thaân ñaéc chöùng, nhö Phaät ñaõ noùi trong haïng ngöôøi ñöôïc voâ traùnh, OÂng laø ñeä nhaát, thaät nhö Phaät ñaõ cöû ra. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, trong aáy cuõng neân phaân bieät bieát, Boà-taùt thöïc haønh nhö lôøi oâng noùi, thì khoâng lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà! Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân naøo muoán hoïc Thanh-vaên ñòa cuõng phaûi neân nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thoï trì, tuïng, ñoïc, chaùnh

öùc nieäm, haønh ñuùng nhö noùi. Muoán hoïc Bích-chi Phaät ñòa cuõng phaûi neân nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thoï trì, tuïng, ñoïc, chaùnh öùc nieäm, haønh ñuùng nhö noùi. Muoán hoïc Boà-taùt ñòa cuõng phaûi neân nghe Baùt-nhaõ Ba-la- maät, thoï trì,

tuïng ñoïc, chaùnh öùc nieäm, haønh ñuùng nhö noùi. Vì côù sao? Vì trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy noùi roäng ba thöøa, trong ñoù Boà-taùt ma-ha-taùt, Thanh-vaên, Bích-chi Phaät neân hoïc. LUAÄN: Trong noäi khoâng, khoâng thaáy ngoaïi khoâng, trong ngoaïi khoâng, khoâng thaáy noäi khoâng. Coù ngöôøi noùi: Caùc thöù aên uoáng töù ñaïi beân ngoaøi ñöa vaøo trong thaân neân goïi laø noäi; neáu thaân cheát trôû laïi laøm ngoaøi; vì heát thaûy phaùp khoâng coù töôùng ñeán ñi. Ngoaïi khoâng chaúng ôû trong noäi khoâng. Möôøi baûy khoâng kia cuõng nhö vaäy, khoâng sinh khoâng dieät, khoâng töôùng khaùc, vì khoâng ñeán ñi neân trong moãi moãi khoâng truù. Laïi nöõa, töôùng cuûa Boà-taùt vò laø khoâng nieäm heát thaûy saéc laø coù, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng khoâng nieäm laø coù.Nghóa khoâng nieäm coù nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Taâm Boà-ñeà, taâm voâ ñaúng ñaúng, ñaïi taâm coù gì sai khaùc? Ñaùp: Boà-taùt khi môùi phaùt taâm duyeân ñaïo voâ thöôïng, ta seõ laøm Phaät, aáy laø taâm Boà-ñeà. Voâ ñaúng ñaúng laø Phaät, vì côù sao Vì heát thaûy chuùng sinh, heát thaûy phaùp khoâng saùnh baèng ñöôïc. Taâm Boà-ñeà aáy cuøng Phaät töông tôï. Vì côù sao Vì nhaân tôï quaû vaäy, aáy goïi laø taâm voâ ñaúng ñaúng. Taâm aáy khoâng vieäc gì khoâng laøm, khoâng caàu aân hueä, saâu beàn quyeát chaéc. Laïi nöõa, Thí, Giôùi Ba-la-maät goïi laø Boà-ñeà taâm. Vì côù sao? Vì do Thí Ba-la-maät neân ñöôïc giaøu lôùn, khoâng thieáu gì; do Giôùi Ba- la-maät neân ra khoûi ba ñöôøng aùc, ñöôïc toân quyù trong haøng trôøi ngöôøi, truï vaøo hai Ba-la-maät quaû baùo neân ñöôïc an laäp, thaønh töïu vieäc lôùn, aáy goïi laø taâm Boà-ñeà. Töôùng cuûa Nhaãn, Tinh taán Ba-la-maät, hieän vieäc kyø laï ñoái vôùi chuùng sinh, ñoù laø coù ngöôøi ñeán caét thòt moi tuûy, xem nhö chaët caây, maø thöông nghó ñeán oan gia, huyeát hoùa thaønh söõa. Taâm aáy tôï nhö taâm Phaät, ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh trong möôøi phöông saùu ñöôøng, moãi moãi ñeàu ñem thaâm taâm teá ñoä. Laïi bieát caùc phaùp laø roát raùo khoâng, maø ñem taâm ñaïi bi haønh caùc haïnh, aáy laø kyø laï; ví nhö ngöôøi muoán troàng caây giöõa khoâng, aáy laø hy höõu. Oai löïc cuûa Tinh taán Ba-la-maät nhö vaäy, cuøng vôùi voâ ñaúng (Phaät) töông tôï, aáy goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Vaøo thieàn ñònh, thöïc haønh Boán taâm voâ löôïng, cuøng khaép möôøi phöông, hôïp vôùi ñaïi bi vaø phöông tieän, cöùu vôùt heát thaûy chuùng sinh ra

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 41 8

khoûi khoå. Laïi thaät töôùng caùc phaùp, dieät heát thaûy quaùn nieäm, ngoân ngöõ döùt maø khoâng ñoïa vaøo ñoaïn dieät, aáy goïi laø ñaïi taâm. Laïi nöõa, môùi phaùt taâm goïi laø taâm Boà-ñeà; thöïc haønh saùu Ba-la-maät, goïi laø taâm voâ ñaúng ñaúng, vaøo taâm phöông tieän goïi laø ñaïi taâm, coù caùc sai bieät nhö vaäy. Laïi nöõa, Boà-taùt ñöôïc ñaïi trí nhö vaäy, taâm cuõng khoâng cao vì taâm töôùng thöôøng thanh tònh, nhö töôùng hö khoâng thöôøng thanh tònh; khoùi maây, buïi muø taïm ñeán che laáp laøm cho baát tònh. Taâm cuõng nhö vaäy, thöôøng töï thanh tònh, bò caùc khaùch phieàn naõo voâ minh ñeán che laáp, neân cho laø baát tònh, tröø boû phieàn naõo, trôû laïi thanh tònh nhö xöa. Keû tu haønh coâng phu nhoû moûng, söï thanh tònh aáy chaúng phaûi laøm ñöôïc, khoâng neân töï cao, khoâng neân öùc nieäm. Vì sao? Vì roát raùo khoâng. Hoûi: Xaù-lôïi-phaát ñaõ bieát taâm töôùng

thöôøng tònh, côù sao coøn hoûi? Ñaùp: Boà-taùt phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vaøo saâu dính saâu. Tuy nghe noùi taâm roát raùo khoâng, thöôøng thanh tònh, vaãn coøn öùc töôûng phaân bieät, chaáp thuû töôùng voâ taâm aáy. Vì theá neân Hoûi: Taâm khoâng coù taâm töôùng aáy laø coù hay laø khoâng? Neáu coù, côù sao noùi khoâng coù taâm töôùng? Neáu khoâng, côù sao taùn thaùn taâm voâ ñaúng ñaúng aáy seõ thaønh Phaät ñaïo? Tu-boà-ñeà ñaùp raèng: Trong khoâng taâm töôùng roát raùo thanh tònh, coù vaø khoâng ñeàu khoâng theå coù ñöôïc neân khoâng neân naïn hoûi. Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi: Theá naøo laø khoâng coù taâm töôùng? Tu-boà-ñeà ñaùp: Roát raùo khoâng, khoâng phaân bieät heát thaûy caùc phaùp, aáy goïi laø khoâng coù taâm töôùng. Xaù-lôïi-phaát hoûi: Chæ coù taâm töôùng laø khoâng hoaïi khoâng phaân bieät, hay caùc phaùp khaùc cuõng nhö vaäy? Tu-boà-ñeà ñaùp: Caùc phaùp cuõng nhö vaäy. Neáu nhö vaäy, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng nhö hö khoâng, khoâng hoaïi khoâng phaân bieät. Caùc Boà-taùt ñaém saâu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân nghó raèng: Caùc phaùp phaøm phu coù theå noùi laø hö doái, vì khoâng chaân thaät, vì Boà-taùt chöa heát laäu hoaëc, cuõng coù theå noùi laø khoâng thanh tònh, chöù sao Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng laïi hö doái? Khi aáy taâm lo sôï khoâng vui. Tu-boà-ñeà bieát taâm kia roài, suy nghó truø löôïng: Ta nay neân noùi phaùp thaät töôùng cho hoï chaêng? Suy nghó xong, töï nghó, nay ôû tröôùc Phaät, neân ñem thaät töôùng maø ñaùp, neáu ta coù loãi, Phaät seõ töï noùi. Maõi suy nghó xong, theá neân noùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc tuy laø ñeä nhaát, cuõng töø

nôi phaùp hö doái sinh ra, cho neân cuõng laø khoâng, khoâng hoaïi, khoâng phaân bieät. Vì vaäy, haønh giaû neân theo töôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø thöïc haønh, khoâng neân chaáp thuû töôùng ñeå töï cao. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát taùn thaùn Tu-boà-ñeà: Laønh thay, laønh thay! Coøn Phaät im laëng nghe Tu-boà-ñeà ñaùp, cuõng aán khaû lôøi taùn thaùn cuûa Xaù-lôïi- phaát. Töø mieäng Phaät sinh laø, coù ngöôøi noùi: Baø-la-moân töø nôi mieäng vua Phaïm-thieân sinh, ñeä nhaát trong boán ñaúng caáp chuùng sinh. Vì vaäy, Xaù- lôïi-phaát taùn thaùn raèng: OÂng thaät töø mieäng Phaät sinh. Vì sao? Vì oâng thaáy phaùp, bieát phaùp vaäy! Ngöôøi chöa ñaéc ñaïo, nöông Phaät theo hoïc söï cuùng döôøng, aáy goïi laø thuû phaàn taøi. Laïi nhö ñöùa con teä aùc, khoâng theo lôøi cha, chæ laáy phaàn taøi. Laáy phaàn phaùp laø laáy caùc thieàn ñònh, naêm caên, naêm löïc, baûy giaùc phaàn, taùm thaùnh ñaïo phaàn, caùc thieän phaùp, goïi laø laáy phaàn phaùp. Ñöôïc boán ñieàu tin chaéc goïi laø töï tín ñoái vôùi phaùp, ñöôïc caùc thaàn thoâng, dieät taän ñònh v.v... baùm vaøo thaân, aáy goïi laø thaân ñaéc chöùng. Nhö Xaù-lôïi-phaát trí tueä ñeä nhaát, Muïc-kieàn-lieân thaàn thoâng ñeä nhaát, Ma-ha Ca-dieáp ñaàu ñaø ñeä nhaát, Tu-boà-ñeà ñöôïc Voâ traùnh Tam-muoäi ñeä nhaát. Vò A-la-haùn ñöôïc ñònh Voâ traùnh thöôøng quaùn xeùt taâm ngöôøi, khoâng khieán ngöôøi khoûi tranh caõi. Tam-muoäi naøy nhieáp vaøo trong boán thieàn caên baûn, cuõng duøng ôû trong coõi Duïc. Hoûi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø vieäc cuûa Boà-taùt, côù gì noùi ngöôøi muoán ñöôïc ba thöøa ñeàu neân hoïc taäp? Ñaùp: Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, noùi thaät töôùng caùc phaùp töùc laø Voâ- dö Nieát-baøn. Ngöôøi ba thöøa

ñeàu caàu Voâ-dö Nieát-baøn neân phaûi tinh taán taäp haønh Baùt-nhaõ. Laïi nöõa, caùc nhaân duyeân trong Baùt-nhaõ, coù noùi veà nghóa khoâng giaûi thoaùt moân. Nhö trong Kinh noùi: Neáu lìa khoâng giaûi thoaùt moân, thôøi khoâng coù ñaïo khoâng coù Nieát-baøn. Vì vaäy ngöôøi ba thöøa ñeàu neân hoïc Baùt-nhaõ. Laïi nöõa, Xaù-lôïi-phaát töï noùi nhaân duyeân: Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, roäng noùi töôùng ba thöøa trong ñoù. Ngöôøi ba thöøa neân hoïc ñeå thaønh töïu.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.